

כתתו עצמכם על דברי תורה

ספר חובות והלכות שער ב - שער חסידנה פתיחה

וכיון שהוא כן, התחייבו אנשי החכמה והמדע להעיר מי שלא הבין טובות הבורא, ולהורות בני אדם לדעת יתרונם בדרך שכלם. כי כמה טובות מנע בעליהם ליהנות מהם וערבב שמחתו בהם חסרון הכרתו אותם ויריעתו מעלותם. וכשמעירים את בעלי הטובות להכיר אופני יתרונם ומגלים להם מה שנעלם מדעתם מהם, יגדל שבחם ותרבה הודאתם למטיב להם ויגיעו בזה אל התענוג וההנאה בהם בעוה"ז ולשכר טוב לעוה"ב. וכבר אמר החכם בענין הזה: "דברי חכמים כדרבונות וכמשמרות נטועים בעלי אסופות", דימה החכם דברי החכמים לדרבונות בענין ההערה, ורמה אותם למסמרות נטועים בעלי תפיסה, אסיפה וחבור בעבור קיום עניניהם בלבבות וקיום אופני החכמה בהם בנפשות וכו'.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף סג עמוד ב

הסכת ושמע ישראל - כתתו עצמכם על דברי תורה, כדאמר ריש לקיש. דאמר ריש לקיש: מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה - שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל.

רש"י מסכת ברכות דף סג עמוד ב

כתתו עצמכם - ודרשי נמי הס כמו עשה, עשו עצמכם כתותים להצטער על דברי תורה. זאת התורה - היכן מצויה - באדם שימות באהלי תורה.

עין איה ברכות, פרק תשיעי, שמב

ד"א הסכת ושמע ישראל, כתתו עצמכם ע"ד תורה, כד"ל מנין שאין ד"ת מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה כו'. כשם שבקבוץ הנצרך לישובו של עולם, התכלית של ההנהגה הקיבוצית היא שיחיו בני אדם וישבי הארץ חיים ממוצעים מסודרים. אמנם כדי שהכלל יגיע לחיים אמצעים, צריכים אנשים יחידים, עומדים על משמרת עבודת הכלל, להתנדב בעבודה רבה ויצאת חוץ לגבול האמצעי, כעבודת אנשי החיל שלפעמים ינדדו שינה מעיניהם ויעמדו הכן על המשמר שעות רבות יותר מהערך הראוי לחיים ממוצעים. והם מקבלים באהבה את העול הזה, אם בעלי נפש הם, ושמחים בעבודתם, באשר יודעים הם כי רק בהתנדבם הם להעמיד את מצב חייהם במצב יוצא מגבול הסבל הממוצע וצליחו את בני אומתם בחיים הממוצעים.

אגרות הראיה כרך א מא

... רק כאשר יעלה בידינו להוציא לפועל תחיית אמה לבבות גדולים, שכשרון של חיים, של ששון ישע ורוח נדיבה, טמון בהם, למען יחלו לעבוד במנוחה ובגבורה, לא בחרדות של זועה היכולה רק לנכא את הלב ולשבר גרם, את העבודה של חפירת באר ישראל, ע"י "שמע בישן תשמע בחדש", במלא מובנם של אלה הדברים. רק כשיבוא לנו אסף קטן בכמותו, של אנשים כאלה על אדמת הקדש, עלינו תהיה החובה אז להרבות פעלים איך לטפחם ולכלכלם, להצילם מכל טרדות המעכרות את הרוח הנשא, ולהרחיב דעתם בכל אשר תשיג ידנו, ליתן להם יכולת להשתלם בבריאות הגוף והנפש, והכשר להרחיב את מדעם כדיעות שימושיות הנדרשות להכרזה והפולריות, כדי להודיע על דם לכנסת ישראל שבגולה, כי פקד ד' את עמו, כי רוח הצפונית שהיתה מנשבת בכנורו של דוד החלה עוד הפעם לנשב במקום בה חנה דוד, ואפילו במדה קטנה מאד.

כן השרידים אשר ד' קורא העוסקים בתורה, הם אנשי החיל למשמרת, חומה המה לאומה הישראלית בכללה, אני חומה של תורה ושדי כמגדלות אלו ת"ח. אם אנשי החיל יאבו להיות מתנהגים כחיייהם בגבול הממוצע, אז תהי' המדינה אבודה ולא תשיג גם ארחות חיים ממוצעים, כי חמס ושד יתרבה בה וידי צריה תשיג להדפה ולכלותה מעל פני האדמה. ע"כ הת"ח אנשי המשמר צריכים להתנדב לעבוד יותר מהמדה הממוצעת, כדי להביא שלום לעולם, כדי להמשיך יפה את הקיום לאור ישראל וחיי האמיתיים.

ע"כ לא נביט אל חלישות הכח המוכרח כמעט כרוכו להמצא בין ת"ח עמלי תורה, על כתיבות הגוף החומרי ועל המניעה מהמון תענוגי החיים וששון עליזים. כי אך בזאת תתקיים התורה בעמל הגופני, הכתיתה נגד החלק המעשי הצריך סכל ועבודה של עיון וגרסא בעמל גדול, והרחקה מרגשות העונג של הרחבת החיים, ע"י ההתעמקות הנפלאה בעיונים שכלים מופשטים והגיונים מוסריים, איך לישר דרכם של בני"א להתרחם מעל כל יצר לב האדם למראה עיניו, למען יוכלו בלא משוא פנים להורות לבני"א הדרך הטובה והישרה, שתבא רק בהמתת החפץ הסוער לתענוגי הרוח שהם ראויים אמנם להמון, אבל ראוי להיותם רחוקים מלב בעלי עיון עובדי עבודת הקודש לישר דרך העם.